Economie in Maasgouw :
Basis voor ondernemen, werken, wonen, en leven

Een economische visie van en voor Maasgouw

GEMEENTE MAASGOUW.

EZ **februari 2022**

Economie in Maasgouw :

Basis voor ondernemen, werken, wonen en leven

1. **Inleiding**

2. **De rol van de overheid in economisch beleid**
   - Rollen
   - Collegiale balans

3. **Huidig economisch beleid**
   - Brede maatschappelijke waarde
   - Economisch beleid in programma's
   - De status quo
   - Regionale economische samenwerking

4. **Accenten voor 2022 – 2026 ; inzetten op een sterke basis**
   - Onderzoek Economisch Profiel
   - De Drietrapsraket
     - We blijven het fundament bieden
     - Faciliteren met meerwaarde
     - Focus op sterke clusters

5. **Uitwerking: actieplan economie**

Economie in Maasgouw :

Basis voor goed werken, wonen en leven

1. Inleiding

Vanuit het college van Maasgouw is de opdracht gegeven een aantal uitgangspunten te formuleren voor een helder economisch beleid. Daartoe is allereerst een onderzoek gedaan naar ons “economisch profiel”. Met dat onderzoek werd een objectief en gefundeerd beeld geschetst van onze economie; waar ligt onze kracht, waar liggen de toekomstige bedreigingen, waar bevinden zich kansen die we nu nog niet zien? Die opdracht is eind 2021 verstrekt en leverde in de eerste helft van 2022 een rapport op, waarin veel inzicht werd verschaft in de economische situatie in Maasgouw.

Vanuit dit rapport is een verkenning gestart naar de visie bij het bestuur, op hoe een economisch beleid voor Maasgouw concreet vorm zou moeten krijgen. Daartoe is het team Economie gesprekken met het college aangegaan over de richting, het tempo en de intensiteit waarmee een economisch beleid in Maasgouw vorm kan krijgen. Er is een gezamenlijke lijn gevonden waarin het college zich herkent en welke als een gedeelde basis dient voor de komende periode.

Deze lijn kenmerkt zich door de behoefte aan een brede meerwaarde. Een economische groei moet niet enkel gericht zijn op vlugge winsten, op welvaart op de korte termijn. Een positieve economische ontwikkeling, zeker als die door de gemeentelijke overheid gesteund wordt, moet gericht zijn op het bevorderen van de brede welvaart voor de gemeenschap. Die is gericht zijn op de langere termijn, en brengt het liefst een meerwaarde voor de volgende generaties.

Het college kiest in haar aanpak de komende jaren voor een drietrapsraket. Daarin wordt een solide fundament gelegd voor iedere ondernemer. Daarbinnen is ook ruimte om ondernemers met goede plannen en initiatieven, die ook een meerwaarde met zich brengen extra te faciliteren. En tenslotte is er de komende periode een extra focus op een aantal sterke clusters, die bepalend zijn voor de toekomstige ontwikkeling van Maasgouw en daarmee van groot belang zijn voor de samenleving als geheel. Dat zijn de clusters die de komende jaren extra aandacht verdienen.

2. De rol van de overheid in economisch beleid

In de samenleving in Maasgouw spelen ondernemers een grote rol. Ondernemers zijn de motor van onze economie: zij zorgen voor dynamiek, bedrijvigheid en werkgelegenheid. Daarmee leggen ze ook een fundament voor voorzieningen en verenigingen en vormen zo de basis voor een leefbare samenleving.

De economische positie en ontwikkeling van een gemeente zijn belangrijk voor de welvaart en het welzijn van de gemeenschap. Omwille van het behoud van welzijn in de gemeente is het dan ook een taak en zelfs een maatschappelijke opgave van gemeenten om hun ondernemers te ondersteunen waar dat nodig is.

Als gemeente spelen we een rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en het economische domein. Om bij te dragen aan een sterke economie dragen we mede zorg voor basisvoorzieningen en voor een goede infrastructuur voor ondernemers. Hoe gedreven of enthousiast ondernemers ook zijn, hun focus ligt primair bij ondernemen en bij hun eigen bedrijf. Een visie op een gemeentelijk of regionaal beleid en een bredere stimulering van de economie komt vanuit een breder belang en vraagt een andere afweging.
De verantwoordelijkheid om het algemeen belang te bewaken en vooruit te kijken naar het belang van de gemeenschap op de lange termijn is aan de gemeente.

Het college van Maasgouw wil zorg dragen voor een stabiel economisch klimaat. Een klimaat waarin bedrijven de ruimte en de kans krijgen om goed te ondernemen. Waarin wij als overheid ondersteunen waar we de mogelijkheid hebben, bijvoorbeeld als het gaat om een versterking van de regionale arbeidsmarkt of in het zichtbaar maken van de carrièrekansen in Maasgouw. Dat doen we vanuit en voor de gemeente Maasgouw en in nauwe samenwerking met Keyport als het regionale economische samenwerkingsverband, en in regionale afstemming via de samenwerking in SML en OML. Ook blijven we onze verantwoordelijkheid nemen richting aanvragers en ondernemers en streven we naar snelle en effectieve dienstverleningsprocessen.

Rollen

In de verhouding van gemeente tot ondernemers is een aantal rollen te onderscheiden. Elk van die rollen heeft een eigen karakter en voor elk geldt dat het aan het bestuur is om de omvang en diepgang te bepalen. Door het college wordt naar een evenwicht gezocht ten aanzien van deze rollen.

<u>Dienstverlening</u>
De rol van de dienstverlener is feitelijk de rol van de gemeente als subsidie- of vergunningverlener. Hierin hebben ondernemers geen keuze maar moeten bij hun gemeente terecht om het betreffende product af te nemen. In deze rol zetten wij in op optimaal effectieve processen gericht op de vraag (vergunningen) van de ondernemer (of enige andere aanvrager). Dat wil zeggen dat we snel en adequaat een antwoord willen geven op de vragen en verzoeken van de initiatiefnemers. Hier ligt een taak die niemand anders dan onze gemeentelijke organisatie kan oppakken, dus aan deze taak moeten wij ten volle uitvoering geven.

Advisering
Met regelmaat wordt een verdergaande rol van de gemeente gevraagd. Initiatieven en plannen van ondernemers passen soms niet binnen de kaders die we vanuit de gemeentelijke overheid aan de voorkant mogelijk hebben gemaakt. In die gevallen wordt gevraagd om mee te zoeken naar een passende oplossing voor die specifieke situatie en wordt de facto gevraagd om maatwerk, om de politieke en bestuurlijke wil om mee te denken en om ruimte te scheppen. Vanuit het college is aangegeven dat hierin steeds een afweging gemaakt moet worden. Het college ziet een duidelijke rol voor de ondernemer bij het nemen van initiatieven, bij het opzetten van nieuwe modellen of het bedenken van nieuwe ideeën. De wijze waarop de gemeente die rol op zich neemt behelst een afweging van deze individuele behoefte ten opzichte van het bredere algemene belang. En de impact van het initiatief is dan bepalend voor de mate waarin het college gevolg geeft aan haar adviserende en meedenkende rol.

Verbinding
Een laatste rol die een gemeentelijke overheid heeft ten opzichte van haar ondernemers is het voorzien in een fundament waarop ondernemers kunnen ondernemen. Die rol kan heel beperkt of heel breed opgepakt worden, en het is aan de individuele gemeente om daarin haar evenwicht te bepalen. Een voorzieningenstructuur kan zich beperken tot de juiste ontsluitingen en vergunningen, maar kan ook de opzet van een BIZZ of een ondernemersvereniging omvatten waarin structurele netwerkbijeenkomsten worden georganiseerd. Maasgouw heeft in haar ondernemersprogramma al duidelijk aangegeven de relatie met ondernemers actief te willen verbreden. Momenteel is er ook sprake van een gestructureerd ondernemersoverleg. De contactpersonen vanuit de gemeente zijn zichtbaar en we pakken richting ondernemers onze rol om samenwerkingen met onderwijs op te zetten. Maar ook hier geldt dat vanuit het bestuur primair het initiatief van de ondernemers verwacht wordt. De behoefte zal door de ondernemers gevoeld moeten worden en dan is er in beginsel de bereidheid tot ondersteuning en begeleiding. Daarbij zal ook steeds aandacht zijn voor de mate waarin de gemeenschap van Maasgouw een meerwaarde gaat ervaren van een initiatief. Een breder gedragen initiatief met een grote reikwijdte zal daardoor eerder op steun kunnen rekenen.

Het vormen van netwerken, het opzetten van samenwerkingen en het stimuleren van nieuwe verbindingen om de economische samenwerking binnen Maasgouw en de regio verder te brengen geldt zeker als een ambitie van de gemeente Maasgouw. In die zin geldt ook dat bredere samenwerkingen in regionaal verband essentieel zijn voor de door-ontwikkeling van de economie van Maasgouw. Juist in samenwerkingsverbanden en in gedeelde ambities zoals een gedeelde investeringsagenda of een regiodeal liggen middelen en mogelijkheden om onze ambities breder te vervullen. Ook voor het faciliteren van deze samenwerking staan we als gemeente aan de lat.

Collegiale balans

Een economisch beleid is veelomvattend. De impact van economische ontwikkelingen reikt ver en het economische veld heeft veel aanknopingspunten met andere beleidsterreinen. Het college van Maasgouw zet voor haar economische ontwikkeling een koers uit die voor Maasgouw een bredere opgave heeft. Het is een drijver en een drager van een welvarende gemeenschap. Economisch beleid en economische ontwikkeling richten zich in Maasgouw daarom op een brede maatschappelijke meerwaarde voor een langere termijn.

Daarbij is ook een balans gevonden ten aanzien van de rol van een overheid in een economisch werkveld, de verhouding tussen bedrijven en gemeente en de verantwoordelijkheden en taken daarin.
Naar aanleiding van deze uitwisseling kunnen een aantal grondgedachten worden geïdentificeerd over de wijze waarop het college uitvoering geeft en ook uitvoering wil geven aan het economisch beleid in het algemeen:

1. ***We doen wat we kunnen***
   Als gemeentelijke overheid kunnen we op veel punten iets betekenen voor ondernemers. Wij zetten in op een faciliterende en ondersteunende rol voor de economische structuur van Maasgouw.
   We zorgen voor een goede basisinfrastructuur waarbinnen ondernemers kunnen ondernemen. Dat bestrijkt niet alleen een duidelijk proces en heldere communicatie omtrent aanvragen. Dat omvat ook een goede ruimtelijke infrastructuur, de arbeidsmarktontwikkelingen, een basaal netwerk en overleg met en voor ondernemers.

2. ***We stimuleren extra als dat nodig is***
   Naast een solide basis zijn we bereid om extra stappen te zetten daar waar dat nodig is. Vanuit onze rol en taak zijn wij als gemeente goed in staat een initiatief in gang te zetten en van de kant te duwen. De vraag vanuit de ondernemers en de bredere meerwaarde staan daarin steeds centraal.

3. ***We vinden samenwerken essentieel***
   Als Maasgouw zijn we niet losgekoppeld van onze omgeving maar maken we daar integraal deel van uit. Onze inwoners werken niet allemaal in Maasgouw. En de uitdagingen die zich in Maasgouw voordoen zijn niet uniek voor onze gemeente maar gelden breder. Daarom is een sterke samenwerking met de regiogemeenten essentieel, zeker wanneer het gaat om de uitdagingen op het terrein van economische ontwikkeling en arbeidsmarkt.

4. ***We leggen focus op dragende clusters***
   De data en de analyse van het economisch profiel zijn waardevolle input geweest bij het opstellen van de richtlijn voor de komende periode. Onder anderen op basis daarvan stellen we dit economisch beleid op en vormen we het plan van aanpak.
   Ten aanzien van het faciliteren van ondernemers kiezen we er ook voor om in te zetten op de sterke punten van onze economie. Het onderzoek naar ons economisch profiel laat zien dat een aantal stuwende clusters de drijvers zijn van de economie en daarmee leveren ze indirect ook een belangrijke bijdrage aan de Maasgouwse samenleving. De zorg, toerisme en recreatie en de maritieme industrie zijn drie clusters die bepalend zijn in bijdrage en in beeld binnen Maasgouw. Als gemeente zullen we in ons economisch uitvoeringsprogramma specifiek aandacht besteden aan deze clusters.

2. Huidig economisch beleid

Brede maatschappelijke waarde

In Maasgouw nemen we als gemeente onze rol in het economisch proces sinds jaar en dag serieus op. Niet alleen de afdeling Economie van de gemeentelijke organisatie heeft de economische ontwikkeling in het vizier. De economische ontwikkeling is breed en kent in Maasgouw een integrale benadering. Zoals al gezegd; het gaat in onze economie niet enkel om financieel gewin maar om een bredere maatschappelijke waarde. Een nieuwe economische visie voor Maasgouw is daarmee niet gespeend van een voorland of losstaand van eerdere strategische keuzes. Het economische werkveld staat niet op zichzelf maar in nauwe verbinding met andere afdelingen, sectoren, programma's en ontwikkelingen.

De verbinding met andere vakgebieden wordt door een constante afstemming in het veld tot stand gebracht. Op een aantal terreinen (duurzaamheid, recreatie en toerisme) wordt bijvoorbeeld aangehaakt bij beleid in ontwikkeling. De verbindingen zijn daarmee gemaakt en de afstemming met de economische visie leidt tot een specifieke uitwerking op deze beleidsvelden. Een economisch aspect zal daarom terugkomen in het beleid omtrent duurzaamheid, zoals ook duurzaamheid terugkomt in de economische afwegingen zoals we die maken voor de komende jaren.

Economisch beleid in programma's

Op dit moment zijn daarom de inspanningen van de gemeente Maasgouw ten behoeve van de economie in de gemeente niet beperkt tot een strikt monetair gedreven economisch beleid. Op veel beleidsterreinen en in veel programma's wordt uiting gegeven aan de ambitie van het bestuur om de welvaart van de samenleving in Maasgouw op niveau te houden door actief te zijn op het terrein van de economische ontwikkeling.

In de **Strategische Visie 2025** wordt een sterk accent gelegd op het belang van het uitstekende woon- en leefklimaat in Maasgouw. Dat is ook in deze economische visie een centraal uitgangspunt; de meerwaarde van het water, het landschap, de ruimte en de omgeving is essentieel voor onze samenleving. Daarom is het ook in het kader van de economische ontwikkeling essentieel om de balans tussen de verschillende functies te bewaken. Het doel van een economisch beleid en programma is een langdurig welzijn van de gemeenschap.

Ook legt deze visie een helder accent op een regionale aanpak van economie en arbeidsmarkt. Vanuit economisch perspectief is het helder dat we de ruimte om te werken en de beïnvloeding van de arbeidsmarkt minimaal in een regionaal kader moeten aanpakken. Natuurlijk bieden wij onze ondernemers en nieuwkomers een optimaal palet aan voorzieningen om succesvol te zijn. In dat kader verdienen ook onze bedrijventerreinen de aandacht en zoeken we naar structuren om samen te werken met ondernemers die zich organiseren. Maar we kunnen dat als Maasgouw niet alleen, de regio is verweven in economisch opzicht en vanuit die samenwerking kunnen we kracht halen. Dat geldt zowel voor ruimtelijke, sociale als economische ontwikkeling.

Ook de **Omgevingsvisie uit 2022** maakt gewag van het belang van een goede balans van functies en activiteiten in Maasgouw. De gemeente heeft een positie als aantrekkelijke plaats om te wonen en te leven. Er is sprake van grote toeristische bedrijvigheid (zoals ook uit het Economisch Profiel blijkt) in het mooie landschap en op het vele water dat Maasgouw rijk is. Het is vanzelfsprekend dat zowel toeristen als bewoners de vele voorzieningen gebruiken en van de omgeving genieten. Onder anderen de ontwikkeling van een aantal vakantieparken laat wel zien dat het een precair evenwicht is waar we op moeten letten. Wonen, recreëren, economische bedrijvigheid, winkelen, transport en maakindustrie zijn functies die we allemaal terug willen zien in onze gemeente, maar wel op een manier die het welzijn en welbevinden (de status van een aantrekkelijke woon- en leefgemeente) niet bedreigen.
Het toekomstbestendig maken van de bedrijventerrein wordt specifiek genoemd in de Omgevingsvisie. Daar wordt door de afdeling Economie ook al gericht naar gekeken. Er lopen al onderzoeken naar de stand van zaken op bedrijventerreinen, er vindt in samenwerking met OML al een initiatief plaats rond verduurzaming van de inrichting van bedrijventerreinen en de havengebieden in Wessem en Maasbracht zijn specifiek aandachtsgebied van de projectleider havens. Daarnaast wordt gestuurd op een betere organisatie van en in de bedrijventerreinen, om gezamenlijk met de ondernemers tot de nodige verbeteringen te komen. Verduurzaming en circulaire economie zijn belangrijke onderdelen van het toekomst-bestendig maken.

Een ander belangrijk element uit deze visie dat zijn neerslag vindt in deze economische visie, is de blik op de Maasplassen en de toeristisch recreatieve bedrijvigheid daaromheen. De Omgevingsvisie duidt de Maas en Maasplassen aan als het DNA van Maasgouw. Inderdaad is het niet alleen vanuit landschappelijk maar ook economisch perspectief de grootste drijver van Maasgouw. Niet alleen de recreatieve bedrijvigheid maar ook de binnenvaart, de havens en de scheepsbouw komen daaruit voort. De ontwikkelingen in Maasgouw (Clean Energy Hub, ontwikkeling scheepswerf, Nautische Boulevard) hebben daar ook direct mee te maken.

Daarmee zijn twee van onze grootste clusters zoals benoemd in het Economisch Profiel direct gelinkt aan het water. Natuurlijk is de zorg ook een belangrijk cluster in Maasgouw, maar ons onderscheidend vermogen en bijzonder karakter zit in het water.
In het **Collegeakkoord 2018 - 2022** is al een duidelijk accent geplaatst op een versterking van het ondernemerschap. De afgelopen jaren is hier invulling aan gegeven door de uitvoering van de programmalijn ‘Ondernemerschap’ in het Economische Domein. Als onderdeel van dit programma is een actievere houding aangenomen richting ondernemers in Maasgouw. Heel breed, sector-overstijgend zijn contacten gelegd met ondernemers en netwerken en is een constante uitwisseling van standpunten op gang gebracht. Onze informatieverstrekking en procedures houden we tegen het licht en we betrekken elkaar om tot een betere en effectievere ontwikkeling van ons beleid en onze ondernemers te komen.

Ook het huidige akkoord, het **Coalitieakkoord 2022 – 2026** spreekt over “het actief ondersteunen van ondernemers”. Vanuit het motto “Samen maken we Maasgouw” spreken we uit samen met ondernemers te werken aan een “duurzame economische groei die zorgt voor brede welvaart”. In het akkoord zegt het college al toe de economische en toeristische ontwikkelingen te blijven faciliteren omdat die zorgen voor werkgelegenheid en welvaart.
Het coalitieakkoord maakt melding van het onderzoek dat is uitgevoerd naar het economisch profiel van Maasgouw en het feit dat op basis daarvan een actieprogramma wordt opgesteld. Dit onderzoek heeft geresulteerd in een heldere foto van Maasgouw op dit moment. Door dat beeld te koppelen aan de ontwikkelingen in de maatschappij nu en in de komende jaren, is het mogelijk om in het actieprogramma heldere keuzes te maken voor de komende periode.

Het Collegeprogramma onderstreept in hoofdstuk 5 (Leefomgeving, wonen en economie) al direct de onderlinge verbondenheid en de integraliteit van de economie in Maasgouw. De leefomgeving staat centraal en natuur en de kwaliteit van wonen zijn daarin belangrijke factoren. Ook wordt een sterke link gelegd met de ruimtelijke ontwikkelingen. Zo is detailhandel belangrijk voor de werkgelegenheid en leefbaarheid en neemt de gemeente de taak op zich de openbare ruimte ten behoeve van die functievervulling in te richten.

In dit programma wordt voor de sector Toerisme en Recreatie specifiek de ontwikkeling van vakantieparken en het uitwerken van een toeristisch recreatief actieprogramma benoemd. Ook hier is het evenwicht tussen belangen van bewoners en bezoekers nadrukkelijk benoemd.

In de Programmabegroting 2023 zijn door de Raad middelen beschikbaar gesteld om een economische visie op te stellen en een uitvoeringsprogramma vorm te geven.

De **gebiedsontwikkelingen** verdienen een aparte benoeming in dit kader. Ze zijn onderdeel van het collegeprogramma en benoemen een aantal specifieke ruimtelijke ontwikkelingen die ook een sterke impact hebben op het economisch beleid.

De gemeente speelt een regisserende en faciliterende rol binnen deze ontwikkelingen en werkt daarbij samen met andere overheden, bedrijven en instellingen. Dit vraagt om de inzet van middelen in personele en financiële zin. Gelet op de samenhang tussen deze ontwikkelingen en het belang daarvan wordt door de gemeente een gecoördineerde aanpak opgezet.

Land van Thorn - Maasresidence
De bouw en exploitatie van het vakantiepark Maasresidence Thorn met ruim 300 woningen, 60 appartementen, hotel en voorzieningen zorgt voor veel werkgelegenheid, bestedingen en inkomsten. Samen met partners werkt de gemeente in het Land van Thorn aan plannen om de toeristenstromen te sturen en de aantrekkelijkheid van het gebied te vergroten. Ook gaat de gemeente inspelen op de gevolgen voor verkeer en parkeren in Thorn.

Thorn-Meersveld-Wessem
Het Waterschap gaat in het gebied Thorn-Wessem de dijken versterken en de Thornerbeek omleggen naar het gebied Meersveld. Daardoor ontstaan kansen om de gebiedskwaliteit te verbeteren. Door de betrokken overheden zijn daarvoor middelen gereserveerd en wordt gewerkt aan een gebiedsplan. Daarbij worden ook de mogelijkheden (scenario's) verkend voor de transformatie van de fabrieksterreinen aan de Meers in Thorn.

***Vakantieparken** We verkennen per park de mogelijkheden van ontwikkeling rekening houdende met de complexe eigendomssituaties en de wensen van de eigenaren. We willen voor deze parken tot revitalisering en (hernieuwd) toeristisch gebruik komen, maar als dat niet haalbaar blijkt moeten andere scenario's worden verkend.*

Woon-Zorg Cluster Heel
In Heel zijn vier terreinen in ontwikkeling die zijn bestemd voor een combinatie van wonen en zorg: het Daelzicht-terrein, het Koraal-terrein, het Chateau-park en het Raadhuisplein (Catualiumhof). Het initiatief voor deze ontwikkelingen ligt bij de betreffende eigenaren. De gemeente speelt een regisserende rol, begeleidt de procedures en werkt bij deze gebieden aan aanpassingen van de openbare ruimte en wegen (Heerbaan).

Clauscentrale Maasbracht
De Clauscentrale heeft een belangrijke (inter)nationale functie binnen de energievoorziening en de energietransitie. In samenspraak tussen RWE, provincie en gemeente wordt een visie opgesteld voor de toekomstige ontwikkeling van de Clauscentrale waarbij ook de bewoners in de omgeving worden betrokken. De gevolgen voor de kwaliteit van de leefomgeving vormen bij het opstellen van deze visie een belangrijk aandachtspunt.

Havengebied Maasbracht
Samen met ondernemers en overheden werkt de gemeente aan een plan voor de duurzame ontwikkeling en revitalisering van het havengebied Maasbracht. Centraal element vormt de realisatie van een "Clean Energy Hub" voor het goederenvervoer waar schepen duurzame brandstoffen kunnen tanken. Er is gestart met een haalbaarheidsstudie en als de resultaten daarvan gunstig zijn kan de planvorming verder gestalte krijgen.

Een document waaraan in dit kader gerefereerd moet worden is de **Verkenning Duurzame Economie.** In het opzetten van een nieuwe economische visie is duurzaamheid niet als een separaat traject opgenomen. Duurzaamheid is een dusdanige pijler van de Maasgouwse identiteit en met een zodanig alomvattende reikwijdte dat de initiatieven voor duurzaamheid integraal deel uit moeten maken van de verschillende acties en projecten. De Verkenning Duurzame Economie geeft een algemene eerste aanzet. Deze aanzet koppelen we integraal aan deze economische visie. Maar duurzaamheid verdient een separate uitwerking, omdat de reikwijdte zoveel breder strekt dan het economische terrein. Het zou onrecht doen aan de impact en omvang om deze in zijn geheel in een economische visie trachten te vangen. Een nadere uitwerking op dit terrein is gewenst.

Het **Collegeprogramma 2022-2026** spreekt de ambitie uit om uiterlijk in 2024 een nieuwe strategische visie op te stellen. De onderhavige economische visie en de uitwerking en ervaringen zal als input dienen ten aanzien van het hoofdstuk economische ontwikkeling daarin.

Een mooie samenvatting van de manier waarop Maasgouw kijkt naar haar algemene doelstelling en de behoefte om haar samenleving ten dienste te staan, ook economisch, is te vinden in de **Begroting 2023,** in het Programma leefomgeving, wonen en economie

“ De kwaliteit van de fysieke leefomgeving maakt Maasgouw tot een aantrekkelijke gemeente om te leven, wonen en recreëren. Daarom willen we de kwaliteit van de leefomgeving beschermen en versterken. We zetten in op duurzame ontwikkeling en werken aan opgaven op het gebied van natuur en biodiversiteit, energietransitie, afvalinzameling en circulariteit. De woningbouw krijgt topprioriteit: we willen dat er genoeg geschikte woningen zijn voor mensen die in Maasgouw willen wonen. Ook blijven we de economische en toeristische ontwikkelingen faciliteren omdat die zorgen voor werkgelegenheid en welvaart. Daarbij bewaken we dat de economie en toerisme niet ten koste gaan van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving.”

De status quo

Zoals al eerder vermeld, we doen al het nodige op het gebied van economische ontwikkeling in Maasgouw. Vanuit diverse programma's en verschillende werkvelden maken we als gemeente al een verschil in de economie van Maasgouw. Dit biedt een mooi platform om voor de komende jaren op door te bouwen.

Een **brede basis** wordt gelegd door het **Ondernemerschapsprogramma** van de gemeente Maasgouw. Daarin richten we ons op een brede ondersteuning van (MKB)ondernemers binnen de gemeente en willen we actief het ondernemerschap breed versterken. Het optimaliseren van de dienstverlening (in samenwerking met de MER) en een doorlopend contact met ondernemers (via het Ondernemersoverleg, maar ook via digitale kanalen) is daarin bijvoorbeeld opgenomen.

De **zorgsector** is sterk in Maasgouw. Duidelijk aanwezig, geïntegreerd in en verbonden met de samenleving. We bieden daarin gericht steun om een aantal specifieke uitdagingen het hoofd te helpen bieden. Enerzijds is dat de gebiedsontwikkeling in Heel, anderzijds werken we specifiek aan een regionale samenwerking om in de toekomstige behoeften op de arbeidsmarkt te kunnen voorzien.

Ten aanzien van **toerisme en recreatie** wordt op een vergelijkbare wijze op basis van de toeristische kansenkaart van Maasgouw een toeristisch recreatief actieprogramma opgesteld en uitgevoerd. In het algemeen is al zichtbaar dat de investeringen in de ontwikkelingen van vakantieparken leiden tot een kwantitatieve en kwalitatieve toename van verblijfsrecreatie. De keuzes van het toekomstig beleid en de verdere uitwerkingen daarvan vinden de komende tijd plaats. In die zin vormen zij een specifieke uitwerking van de economische visie ten aanzien van recreatie en toerisme als economische factor.

Op dit moment werken we ook al gericht aan ontwikkelingen van en in onze **industriegebieden**. Specifiek spelen de ontwikkelingen in het havengebied en met name de ontwikkeling van de Clean Energy Hub en het havengebied een belangrijke rol. Daarop sluit de economische visie nauw aan.

De **detailhandelscentra** van Heel en Maasbracht hebben een bovenlokale functie en zijn steeds onderwerp van aandacht. Een visie op de ontwikkeling van het centrum van Heel wordt opgesteld. De doorgroei naar een samenwerking van de ondernemers in de centra op verschillende terreinen staat in de steigers.

Tenslotte speelt er een aantal belangrijke ontwikkelingen op het terrein van **energie en duurzaamheid** waarbij we als gemeente betrokken zijn. De CleanEnergy Hub is een eerste, maar de ontwikkelingen rond Tennet en RWE zijn tevens grote en toekomstbepalende ontwikkelingen.

Regionale economische samenwerking

Een aspect dat nog specifiek de aandacht verdient is de regionale economische samenwerking. Op dit moment werkt de gemeente Maasgouw in een aantal samenwerkingsverbanden aan de ontwikkeling van zowel de regionale als de Maasgouwse economie. De verwevenheid van het economisch verkeer maakt een uitsluitend lokaal beleid niet effectief. Juist door de samenwerking op te zoeken en ook te initiëren slagen we er in gezamenlijk meer werk te verzetten en meer te bereiken dan we alleen zouden kunnen. Vanuit die samenwerkingsverbanden werken we momenteel ook aan een aantal programma's die een grote impact op de economie en de samenleving in Midden Limburg gaan hebben.

Samenwerking Midden-Limburg (SML)
In het opstellen van een regionale investeringsagenda zijn Samenwerking Midden Limburg (SML), Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML) en Keyport gezamenlijk tot een einddocument gekomen. Die agenda is vervolgens leidend geweest in het opstellen van het bidbook voor de Regiodeal Midden-Limburg maar levert hoe dan ook een grote impuls aan de samenwerking en aan diverse acties en projecten in de regio.

Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML)
Met OML werken we gericht nu, maar zeker ook in de nabije toekomst, aan de verduurzaming van bedrijventerreinen in Maasgouw. Daartoe heeft OML een landelijke pilot geïnitieerd die op dit moment vorm krijgt, en waarin we de gebundelde kracht van OML kunnen gebruiken om een kwalitatieve verbeterslag te maken in Maasgouw.

Keyport
Keyport is op economisch gebied de primus inter pares tussen onze samenwerkingspartners. De langjarige samenwerking met regionale overheden, ondernemers en onderwijs heeft een sterk netwerk opgeleverd. Keyport focust met name op de optimalisatie van de arbeidsmarkt en op innovatie en ondernemerschap, waarbij steeds overheden, ondernemers en onderwijs aan elkaar verbonden worden.
Met Keyport voeren we meerdere projecten uit, en zij zijn onder anderen actieve partner in de clusteropbouw zoals die plaatsvindt ten aanzien van de scheepsbouwers en ook ten aanzien van de zorg. De inzet van deze organisatie werkt als een hefboom omdat niet alleen een breder netwerk kan worden aangesproken maar ook omdat middelen en mensen bij kunnen dragen aan onze (gedeelde) doelstellingen.

Regiodeal
In het traject van de Regiodeal heeft SML het voortouw genomen. Via SML vindt een structureel bestuurlijke afstemming plaats, die veel verder reikt dan het strikt economische perspectief. Inmiddels is duidelijk dat Midden-Limburg in deze tranche geen Regiodeal toegewezen krijgt. Het proces heeft inzichten gegeven in de mogelijkheden voor een volgende tranche en op dit moment zijn de partners daarover met elkaar in gesprek. Een nieuwe aanpak vergt op dat moment een nieuwe, aanvullende beoordeling.

3. Accenten voor 2022 – 2026; inzetten op een sterke basis

We doen al veel als gemeente. Het is daarmee duidelijk dat het feit dat we als gemeente een nieuwe economische visie vaststellen niet inhoudt dat we vanaf een nulpunt moeten beginnen. We werken structureel aan een stevig economisch fundament voor ondernemers in onze gemeente. Die basis willen we ten allen tijden ook vasthouden.

Toch is vanuit het college opdracht gegeven tot een nader onderzoek naar ons “economisch profiel”. Daarmee werd de behoefte geformuleerd om een objectief en gefundeerd beeld te krijgen van onze economie; waar ligt onze kracht, waar liggen de toekomstige bedreigingen, waar bevinden zich kansen die we nu nog niet zien? Die opdracht is eind 2021 verstrekt en leverde in de eerste helft van 2022 een rapport op, waarin veel inzicht werd verschaft in de economische situatie in Maasgouw.

Onderzoek Economisch Profiel

Het onderzoek dat verricht is schetst de huidige economische situatie in de gemeente Maasgouw. Voor een volledig beeld is het onderzoek opgenomen als bijlage. Dit onderzoek bestond uit een data-onderzoek van de economische situatie in de gemeente enerzijds, gecombineerd met een uitgebreide enquête- en gespreksronde met ondernemers en andere betrokkenen binnen de gemeente en de regio.

Het onderzoek brengt allereerst in beeld welke clusters voor de gemeente Maasgouw het meest relevant zijn. Daaruit blijkt dat de **zorg** verreweg de grootste sector is binnen deze gemeente, met veruit de meeste werkplekken en een enorm aandeel in de economische waarde, namelijk 23%. Daarnaast vormt de **nautische bedrijvigheid** een cluster waar 11% van de economische waarde van de gemeente Maasgouw in gerealiseerd wordt. Dit cluster bestaat, anders dan het zorgcluster, vooral uit veel kleinere MKB bedrijven die een sterke aaneengesloten keten vormen. Ook het **toeristisch recreatieve** cluster is relevant met een percentage van 6% economische waarde. Deze feitelijke bevindingen komen overeen met de ervaringen en inzichten zoals die door de ondernemers gedeeld werden.

3 clusters met grootste meerwaarde
(nautische bedrijvigheid, toerisme, zorg)

Ontwikkelingen arbeidsmarkt vragen om actie

Benoemt 8 “knoppen” om aan te draaien

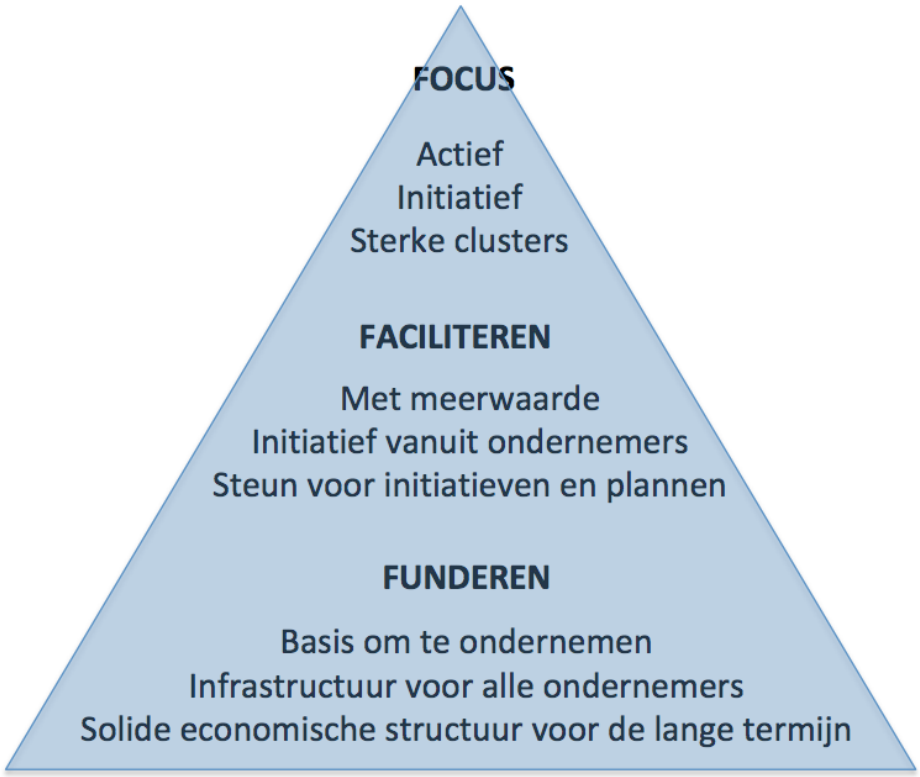
Uit het onderzoek komt ook naar voren welke kansen en bedreigingen de maatschappelijke ontwikkelingen met zich mee brengen. Er is een sterke daling van de beroepsbevolking voorzien, waardoor de vervangingsvraag tot 2029 meer dan 3.100 werknemers bedraagt (3.176). Nog los van een groeiambitie die de behoefte nog verhoogd met 432 medewerkers. Dat gekoppeld aan het feit dat veel jongeren voor opleidingen de regio verlaten, schetst een beeld van urgentie en een roep om actie. Vanuit gemeentelijk perspectief ligt hier een opgave om samen met de regio de carrièrekansen helder in beeld te brengen bij potentiele werknemers van bedrijven in Maasgouw. Daarbij zal gelijktijdig aandacht moeten zijn voor de balans met de leefbaarheid, en het handhaven van de aantrekkelijkheid als woon- en leefgemeente.

Het onderzoek schetst tenslotte een aantal factoren die voor gemeenten relevante instrumenten kunnen zijn om de economische groei vorm te geven dan wel om ontwikkelingen (bij) te sturen. Deze knoppen komen terug in het latere actieprogramma, al zij het dat niet alle suggesties een-op-een zijn opgenomen; er is een keuze gemaakt die specifiek aansluit bij de situatie van Maasgouw. Het beleid voor Maasgouw vergt een gerichte en op maat gesneden aanpak, zodat onze acties goed passen bij de behoefte van de gemeenschap in Maasgouw.

De Drietrapsraket

Met de uitkomst van dit onderzoek, de input van ondernemers, een bestuurlijk beeld van de toekomst is een richting, het tempo en intensiteit gevonden waarmee een economisch beleid vorm gaat krijgen in Maasgouw. Er is een gezamenlijke lijn gevonden die als basis dient voor de komende periode.

Dit proces heeft een helder beeld opgeleverd over de koers voor dit college. Het college kiest in haar aanpak voor een drietrapsraket. Daarin wordt een solide fundament gelegd voor iedere ondernemer. Maar daarbinnen is ook ruimte om ondernemers met goede plannen en initiatieven, die ook een meerwaarde met zich brengen extra te faciliteren. En tenslotte is de top een extra focus op de benoemde sterke clusters, die bepalend kunnen zijn voor de toekomstige ontwikkeling van Maasgouw en daarmee van groot belang zijn voor de samenleving als geheel. Dat zijn de clusters waar we de komende jaren extra accent op aanbrengen.

1. We blijven het fundament bieden

We bieden als gemeente ook nu al de ruimte aan onze ondernemers om zich te vestigen, te ontwikkelen en te groeien. En dat blijven we ook doen. Daarin maken we geen onderscheid in branches of clusters. De basisinfrastructuur om te ondernemen hebben en houden we op orde. Dat wil zeggen dat wij zorgen voor een gedegen infrastructuur voor bedrijven om hun activiteiten te kunnen ontplooien. Dat geldt primair fysiek, met voldoende wegen, waterwegen en andere voorzieningen. Maar daarnaast is ook het hebben van voldoende groeipotentieel of ontwikkelingskansen iets waarvoor een gemeente de infrastructuur kan bieden.

Een onderdeel daarvan is de verdere ontwikkeling van onze industrieterreinen, waar we vooral op inbreiding en kwaliteitsverbetering zullen inzetten. Maasgouw is daarvoor een aantal samenwerkingsverbanden aangegaan waarin concreet voor ondernemers projecten en activiteiten worden ingericht, zoals bijvoorbeeld in OML en Keyport. Ook het Ondernemersklankbord, het IMK en het Werkgeverservicepunt zijn daarin actief voor Maasgouwse ondernemers.

Een andere verantwoordelijkheid die de gemeente binnen dit fundament op zich neemt is het ontwikkelen van beleid om een solide economische structuur voor de lange termijn te borgen. Het is ondernemers niet aan te rekenen dat zij niet een afweging maken vanuit het algemeen belang maar vanuit hun bedrijfsbelang. Dat is evident vanuit hun rol en verantwoordelijkheid. Maar wij dragen wel die verantwoordelijkheid voor een structureel welzijn voor de inwoners van de gemeente Maasgouw. Dat welzijn krijgt vorm door een welvarende en bloeiende gemeente en een gezonde economie. Maar ook door een balans van die economie met een goed woon- en leefklimaat, voldoende natuur en passende voorzieningen in de gemeente en de regio. De Maasplassen bijvoorbeeld hebben een functie ten aanzien van natuur, leefomgeving, bedrijvigheid, toerisme en logistiek. Vandaar dat het college een brede en integrale afweging maakt, ook ten aanzien van het economisch beleid en een economisch actieprogramma. Het algemeen belang vraagt om een helder economisch beleid, met een balans en vertakking naar andere beleidsterreinen in onze samenleving.

We zien een groot aandeel aan MKB bedrijven in onze gemeente. En we realiseren ons ook dat juist in die categorie ondernemingen de opeenstapeling van crises de laatste jaren het voortbestaan heeft kunnen bedreigen. We zien dat de komende periode voor veel ondernemers beslissend gaat zijn in hun keuze om te blijven ondernemen. En hoewel we vanuit onze rol prima in dit fundament kunnen voorzien, moet het te allen tijden duidelijk zijn dat de ondernemer degene is die onderneemt. Daarin verwachten we als college ook een actieve en initiatiefrijke rol van de verschillende ondernemers.

Ten aanzien van detailhandel blijven we focus houden op de twee kernen, Maasbracht en Heel met een gebleken bovenregionale functie. Daarin doen we al veel, met name in de ontwikkeling van het centrum plan Heel. Maar we constateren dat de aantrekking van de winkelkernen in de gemeenten om ons heen niet stil staat. Ook daar blijven we werken aan een goede basis en een goede infrastructuur. En desgevraagd ondersteunen we de ondernemers in de stappen naar een verdere samenwerking en passende voorzieningen.

Tenslotte zijn en blijven we ook op het gebied van industrie actief met een versterking van het fundament. We zien dat niet alle bedrijventerreinen optimaal worden benut. En ondanks de beperkte ruimte die we zelf hebben als gemeente, hebben we wel de ambitie om naast een verduurzaming van de bedrijventerreinen (in samenwerking met SML en OML) ook tot een effectievere inrichting te komen waar dat mogelijk is.

2. Faciliteren met meerwaarde

Naast een stevig fundament voor ondernemers blijven we als gemeente ook open staan voor nieuwe initiatieven en goede plannen. Ongeacht de sector of branche hebben we een open oor voor ondernemers met plannen die een meerwaarde brengen. Daarin ligt een essentiële voorwaarde voor een actieve deelname van de gemeente. Een initiatief kan alleen door de gemeente gefaciliteerd worden als er een spin-off richting de gemeenschap gaat; Er moet een groter belang betrokken zijn dan enkel het individueel belang van een specifieke ondernemer.

Hierin komt heel direct het uitgangspunt naar voren dat onze economische ontwikkeling niet primair gericht is op materiële waarde, op een grotere financiële welvaart. De economische ontwikkeling van Maasgouw wordt gerelateerd aan het welzijn van de gemeenschap. Steeds speelt de afweging met andere functies en werkvelden een rol. Wanneer bedrijfsuitbreidingen een negatief effect hebben op de beleving van bezoeker of bewoner bedreigen ze eerder het welzijn dan dat ze deze vooruit brengen. Daarom zullen veeleer initiatieven die door meerdere ondernemers, al dan niet samen met onderwijs of andere partijen worden geïnitieerd voor ondersteuning in aanmerking komen. We staan positief ten opzichte van nieuwe initiatieven en plannen, maar maken daarin een afweging ten aanzien van het algemeen belang.

We blijven daarom ook werken aan een goede relatie met onze ondernemers, aan een constant overleg met elkaar om te weten wat er concreet speelt. Onder anderen met het Ondernemerschapsprogramma zetten we breed in op een sterke relatie en goede verbinding met ondernemers en met name met MKB-ers. We gaan nog meer dan nu met specifieke ondernemersgroepen in gesprek om te constateren wat zij nodig hebben om effectief en met meerwaarde te kunnen groeien.

3. Focus op sterke clusters

Het onderzoek naar het economisch profiel bracht aan het licht dat een drietal clusters een substantiële bijdrage leveren aan de economische waarde van Maasgouw. Deze hebben economisch gezien de meeste impact, en leveren relatief gezien de meeste opbrengst. Daarnaast zijn juist deze clusters ook de velden met een brede maatschappelijke meerwaarde; zorg is in Maasgouw veruit de grootste werkgever, en kent alleen al daarom een brede maatschappelijke impact. (Een grote zorginstelling in Heel heeft net zoveel medewerkers als de andere bedrijven in de top 50 van Maasgouw samen hebben.)
Toerisme en recreatie draagt in grote mate bij aan de leefbaarheid en aan het prettig woon-en leefklimaat, niet alleen van bezoekers maar vooral ook van bewoners. De nautische bedrijvigheid zorgt niet alleen voor banen in die industrie maar waaiert qua impact breed uit over andere bedrijven in de gemeente. Haar aanwezigheid is daarmee een katalysator voor meer bedrijvigheid en voorzieningen.

Daarnaast is een vierde aandachtspunt naar boven gekomen. Niet zozeer een cluster dat nu al een groot deel van onze economische waarde inneemt, maar een thema dat urgent en actueel is, en grote impact heeft voor ondernemers. En een terrein waar grote en fundamentele ontwikkelingen voor de boeg staan. Energie is daarbij ook een cluster waarin we als Maasgouw een paar zeer aansprekende partijen en ontwikkelingen huisvesten. Daarom is gekozen om ook een speciale focus op energie te leggen, als een aandachtspunt voor de komende periode, naast de sterke clusters. Meer dan ooit lijkt deze aandacht zinvol, niet alleen op het niveau van de maatschappelijke impact van stijgende energiekosten op burgers, ondernemers en de samenleving als geheel.
Zeker ook gezien de concrete en urgente problematiek rondom energiewinning en structureel verhogen van de duurzame bedrijfsvoering. En niet in de laatste plaats omdat met de ontwikkelingen rond de Clean Energy Hub, de Clauscentrale en RWE en ook de nieuwe inrichtingen van Essent substantiële bewegingen rondom energie nu en de komende jaren spelen in Maasgouw. In die zin is de aandacht tweeledig.

Wat we concreet willen doen als college met betrekking tot deze clusters (en de pilot energie) is voor de komende periode (tot en met 2026) een extra accent leggen. Dat houdt in dat we zelf, als gemeente, richting bedrijven in deze cluster meer eigen initiatief nemen, meer focus leggen op hun ontwikkeling en een grotere rol pakken in de komende jaren. Anders dan geldt voor het faciliteren van overige clusters of branches wachten we hier niet reactief af; het belang van deze clusters is zodanig dat we zelf actief een rol nemen. We nemen initiatief, leggen de verbindingen en faciliteren.

Belangrijk aandachtspunt bij deze clusters is **de verbinding in ketens**. Vanuit de zorg is eerder sprake van enigszins op zich staande, sterke eenheden. Bij het cluster toerisme en recreatie en ook bij het cluster nautische bedrijvigheid is er veeleer sprake van een lange ketting van MKB-bedrijven die in relatie met elkaar staan. In geval van toerisme en recreatie is er sprake van wederzijdse versterking, doordat het karakter van de gemeente erdoor gevormd wordt. Maar met name bij de nautische bedrijvigheid, zeker bij de scheepsbouwers, is er sprake van een keten aan producenten, leveranciers en onderaannemers die nauw met elkaar verbonden zijn. Daar is de concrete samenwerking een kracht, en een belangrijke meerwaarde. Wanneer een bedrijf in Maasgouw een nieuw schip bouwt is daar een groot aantal andere bedrijven in de regio bij betrokken. Zodra een schip op de werf ligt ter reparatie staan een tiental voertuigen van lokale ondernemers op de kade die daar een bijdrage aan leveren. Daarmee wordt zichtbaar dat deze clusters een relatief grote meerwaarde voor de Maasgouwse samenleving realiseren. Het is niet een enkel bedrijf dat omzet maakt, maar een meervoud aan ondernemingen.

Toch ligt daarin ook een potentieel gevaar. Zodra een trekker van een keten wegvalt heeft dat immers effect voor alle deelnemers in die keten. Wanneer de afgravingen in het kader van de Maaswerken eindigen en wanneer dat inhoudt dat een substantieel aantal schepen geen doel meer heeft in Maasgouw heeft dat effect op de bedrijven die onderhoud plegen. Dan is het sterk dat een Clean Energy Hub op een andere manier een trekkersrol vervult en daarmee wellicht de deelnemers in die keten op een andere manier van bedrijvigheid kan voorzien.

Een ander belangrijk aandachtspunt in de focus op de sterke clusters is ontwikkeling op de **arbeidsmarkt**. Het onderzoek naar het economisch profiel laat zien dat de bevolkingsgroei in Maasgouw een sterke afname kent, en daarbij de vervangingsvraag in de bedrijven in Maasgouw (en de regio) relatief groot is. Nog los van de huidige situatie op de arbeidsmarkt en de bereidheid van (nieuwe) werknemers om voltijds aan de slag te gaan in juist deze sectoren, ligt er al een enorme opgave.

Als gemeente nemen we daarin onze rol al deels. Enerzijds vanuit het sociale domein, maar anderzijds ook al vanuit Economie. Door actief met de ontwikkeling van clusters in scheepsbouw en zorg aan de slag te gaan, willen we zorgen voor een stabiele situatie voor de betrokken bedrijven in de clusters. Met zorg vertaalt zich dat in een samenwerking van zorginstellingen in Midden Limburg. Ten aanzien van de nautische bedrijvigheid heeft dat inmiddels al een opleiding in de scheepvaarttechniek (door Vista) en een mbo-opleiding tot matroos (in Maasgouw!) opgeleverd.

Het feit dat er keuzes gemaakt worden houdt in dat we vanuit focus voor een beperkt aantal clusters meer gaan doen. Voor die stuwende clusters die anderen meetrekken gaan we actief aan de slag, pakken we een verbindende rol. Voor bedrijven uit de andere branches en clusters geldt dat we als overheid niet actief het initiatief nemen, maar hen in de lead laten en reageren op initiatieven van hun kant. Als daar bedrijven en ondernemers met een goed en gedragen plan komen, waarmee de samenleving van Maasgouw gediend is, waar een brede maatschappelijke meerwaarde in zit pakken we een faciliterende rol.

4. **Actieplan ; uitvoering van de visie**

In deze Economische Visie zijn een de accenten en aandachtspunten geschetst waarmee het college en Raad de komende jaren aan de slag willen in Maasgouw. Vertaald in een aanpak in een drietrapsraket, en met een heldere focus op drie stuwende clusters en een pilot.

De uitvoering van een visie over meerdere jaren is altijd mede afhankelijk van de omstandigheden en de maatschappelijke ontwikkelingen. De oorlog in Oekraïne heeft bijvoorbeeld het laatste jaren, en de jaren die komen, een directe invloed op de bedrijfsvoering van MKB bedrijven in Maasgouw. Toch zijn een aantal acties die we de komende jaren willen uitvoeren om vorm te geven aan de visie al opgenomen. Het is een levende lijst, waar zeker nog punten aan toegevoegd gaan worden. Maar een aantal activiteiten doen we al, of staan al gepland en kunnen we daarom met vertrouwen opnemen in een separaat actieplan.

Met dit actieplan geven we een eerste aanzet. Daarmee willen we uitvoering geven aan de economische visie van Maasgouw voor de komende jaren.

